

spolku
Bruslařský klub Zubří
Bystřice nad Pernštejnem, spolek
sídlem Lužánky 852
593 01 Bystřice nad Pernštejnem
IČ: 04087887

Právní stanovisko k problematice členství ve spolku

Vážený,

k žádosti Vašeho spolku Bruslařský klub Zubří Bystřice nad Pernštejnem, spolek (dále jen "BK ZUBŘI" nebo "spolek") podávám

toto právní stanovisko:

Vymezení právní otázky, na niž má stanovisko poskytnout odpověď:

Jak je definován okruh osob, které jsou členy spolku BK ZUBŘI?

Stanovisko:

Spolek je právní formou upravenou ustanoveními § 214 a násl. zák. 89/2012 Sb., občanského zákoníku ("OZ").

Spolek je právnickou osobou korporativního typu, tedy jeho pojmovým znakem, "podstatou" je členství členů spolku.

Členství je vztah smluvního charakteru, jehož podstatou je smlouva mezi spolkem a členem, jejímž obsahem jsou práva a povinnosti mezi spolkem a členem. Tato práva jsou dána (z části) zákonem, zejména OZ. Především, z podstatné části jsou dána stanovami spolku, což plyne zejm. z ust. § 218 OZ, které stanoví, že stanovy určují způsob, jakým členská práva a povinnosti budou členům vznikat.

Dále zákon stanoví, jak členství ve spolku vzniká a zaniká.

Podle ustanovení § 233 OZ platí, že členství ve spolku vzniká tím, že spolek členu přijme, případně i jiným způsobem určeným ve stanovách spolku, přičemž stanovy určí, který orgán spolku rozhoduje o přijetí za členu.

V první řadě je tedy nutno konstatovat, že vznik a trvání členství ve spolku je soukromoprávní záležitostí. Podle práva tedy v případě spolku nejde o veřejnoprávní - nárokový vztah. Spolek není veřejnoprávní osobou ani není osobou, ve které by členství vznikalo z nějaké speciální zákonné okolnosti. Tedy narozdíl od např. Komory daňových poradců, či společenství vlastníků jednotek v domě, v případě spolku tedy zásadně neplatí, že by jakákoliv osoba měla právo, aby jí členství vzniklo bez shodné vůle spolku.

V případě spolku zaměřeného na lední hokej neplatí, že prostý fakt, že se někdo zabývá tímto hokejovým sportem, třeba i v rámci tréninků či jiných aktivit pořádaných spolkem, by mu dával právo být přijat za členu určitého spolku.

Pro vznik členství ve spolku je rozhodující splnění dvou podmínek:

(a) že uchazeč o členství projevil vůli stát se členem spolku

(b) že spolek rozhodl o přijetí za člena, a to orgánem určeným ve stanovách spolku, případně zda nastala jiná skutečnost, se kterou stanovy vznik členství spojují.

V případě spolku BK ZUBŘI stanovy spolku, které jsou založeny ve sbírce listin veřejného rejstříku spolků (ze dne 3.5.2015), určují postup a právní skutečnosti, jimiž členství ve spolku vzniká, a to stručným ale zcela určitým způsobem.

Konkrétně musí být splněna jednak podmínka čl. IV./1. stanov, podle níž je členství otevřené fyzickým osobám, které "na základě své svobodné vůle" souhlasí se stanovami a posláním BK ZUBŘI. Tato podmínka tedy opakuje zákonné pravidlo (§ 215 a § 233, že nikdo nesmí být nucen ke členství ve spolku a že člen je vázán stanovami spolku).

Zároveň z uvedeného ustanovení stanov lze dovodit, že členství nevzniká např. pouhým faktem, že se osoba zúčastňuje tréninků či akcí pořádaných spolkem - je třeba její vůle skutečně se stát členem.

Dále musí být splněna podmínka čl. III./10./ písm. g) stanov BK ZUBŘI, podle které výbor rozhoduje o přijetí člena.

Výbor tak má činit podle zásad pro přijímání členů, schválených valnou hromadou. Pokud taková pravidla neexistují, není jimi výbor omezen a tedy může rozhodnout dle své úvahy.

Lze tedy shrnout, že pro vznik členství ve spolku BK ZUBŘI je třeba, aby jednak člen projevil vůli stát se členem (příhláškou, typicky písemnou), a dále aby spolek orgánem určeným ve stanovách o přijetí za člena rozhodl.

Z hlediska činnosti spolku a jeho řízení je tedy možno odlišit dva okruhy osob:

- **Na jedné straně členy spolku**, tedy osoby, **jimž členství vzniklo uvedeným způsobem**, a jimž náleží práva a povinnosti členů, např. účastnit se spolkové činnosti, platit stanovené členské příspěvky nebo účastnit se jednání a hlasování valné hromady.

- **Odlišným okruhem osob se vztahem k činnosti spolku jsou různé osoby, ke kterým má spolek vztah založený nikoliv stanovami a z důvodu členství ve spolku, ale k nimž má vztahy založené jiným smluvním vztahem.** Spolek např. může uzavírat smlouvu nájemní s vlastníkem sportoviště, smlouvu s účetním, atd. Spolek samozřejmě může poskytovat i určitá plnění širší veřejnosti, např. poskytovat tréninky zájemcům o bruslení/hokej nebo právo se účastnit hokejového zápasu jako fanoušek, či sjednávat s trenéry smlouvu o tom, že pro spolek odborně povedou tréninky. Nicméně u těchto vztahů nejde o členský vztah, neboť zde nebyla splněna (jedna či obě) podmínky pro vznik členství podle stanov.

Podobně např. skutečnost, že spolek zabývající se pořádáním dětských kroužků či táborů nabídl zájemcům účast na dětském kroužku či účast na táboře, ještě neznamená, že se taková osoba stává členem spolku.

Jde tedy o prostý smluvní vztah, jeho obsahem je např. povinnost spolku poskytnout na táboře či při tréninku službu (péči vedoucích, dohodnutý program, atd.) a povinností účastníka je zaplatit za tuto službu dohodnutou platbu (případně může jít službu i bezplatnou, pokud to je mezi pořadatelem a účastníkem dohodnuto).

V tomto směru je třeba odlišit "účasť na táboře" či "účasť na klubové sportovní činnosti" od členského vztahu. Fakt, že smlouva o přijetí na tábor či do hokejového družstva se uzavírá dokumentem označeným jako "přihláška", že pořadatel vede např. evidenci "členů tábora" (či kroužku či hokejového družstva), že vybírá platby (ať už jsou označovány jakkoliv) za tuto účast, nebo že stanovuje pravidla pro účast na táboře (v kroužku, v hokejovém družstvu resp. tréninku), nemá žádný vliv na vznik členství. Členství vzniká až splněním podmínek podle stanov.

V tomto směru nelze uvažovat ani vznik členství konkludentním způsobem, tedy že by chování spolku a účastníka vzbuzovalo dojem členství (např. použitím terminologie "přihláška", "členské poplatky", "členství" apod.), neboť podmínky vzniku členství jsou dány stanovami, a případný zájemce o členství je měl znát (§ 212, 233 OZ).

Zároveň pokud spolek s uvedenými okruhy např. hráčů apod. dlouhodobě v dalších ohledech nejedná jako s členy, tedy např. je nezve na valnou hromadu jako členy, tyto osoby se na valné hromady nedostávají apod., je tak tím spíše zřejmé, že v jejich případě se o členství nejedná.

Skutečnost, že spolek případně ve vztahu ke třetím osobám (např. obci, MŠMT apod.) uvádí případně, že má počet členů vyšší, než skutečně má (např. uvádí i všechny účastníky tréninků/hráčských družstev), nemá na vznik členství žádný vliv - jde o nepřesnou informaci spolku vůči třetí osobě, což ovšem nezakládá vztah členský vztah ke spolku. Pokud jde o dopady takové (případně nepřesné) informace, záleží na okolnostech, nicméně např. z hlediska poskytovaných dotací typicky poskytovatel požaduje informaci a dotaci uděluje podle principu veřejného blaha, tedy zohledňuje nikoliv vnitřní poměry (zda je někdo členem spolku), ale povahu a šíři podporované činnosti (tedy např. kolik osob rozvíjí v důsledku dotované činnosti spolku své sportovní schopnosti, apod.).

Z hlediska vhodnosti uspořádání spolkových poměrů shora do budoucna:

Jak výše uvedeno, je věcí stanov spolku, jak nastaví koncept členství. V praxi jsou rozšířené dva modely působení spolku:

(1) Model, kdy členem spolku jsou široké skupiny osob, vůči nimž spolek svou činnost vyvíjí.

(2) Model, kdy členem spolku jsou "nositelé myšlenky", ti kdo se rozhodli např. rozšiřovat určitou myšlenku či aktivitu (např. péči o plemeno koní či rozvoj hokeje), přičemž tuto aktivitu prostřednictvím spolku poskytují široké veřejnosti, kdy veřejnost je příjemcem tohoto úsilí nicméně nevstupuje do spolku.

Oba modely jsou v praxi rozšířené a zcela odpovídají platnému právu i koncepci spolkového práva a soudní praxe důsledně trvá na tom, že je výlučně věcí spolkové samosprávy, jak si vnitřní poměry a členské otázky ve stanovách upraví. A dále existují i další modely s prvky obou zmíněných modelů, např. s odlišnými kategoriemi členů.

Každý z obou modelů má určité výhody i nevýhody - jde ovšem o komplexní problematiku, jak se popisuje např. v obou existujících odborných publikacích o spolkovém právu, jichž je autor tohoto stanoviska spoluautorem.

Závěr:

Podle platných a účinných stanov spolku BK ZUBŘI jsou členy tohoto spolku pouze ty osoby, které projevily vůli stát se členem a o jejichž členství za člena spolku zároveň rozhodl výbor spolku podle čl. III./10./ písm. g) stanov BK ZUBŘI .

Osoby, u nichž jedna či obě tyto podmínky splněny nejsou, nejsou členy spolku, přitom není rozhodné zda jsou příležitostně či dlouhodobě účastníky v aktivitách spolkem pořádaných, ať jako hráči zařazení do družstva, jako trenéři, či jako příznivci.

Do budoucna lze podmínky členství změnit, a to změnou stanov, nebo lze schválit (stanovami předpokládané) obecné zásady členství, podle nichž např. výbor bude vázán určitý okruh žadatelů o členství přijmout, podle vymezených podmínek.

V případě změny zásad členství doporučujeme ke zvážení, zda na rozšíření členské základny není vhodné reagovat i úpravou stanov, např. vzhledem k většímu počtu členů či různé míře zapojení do spolkové činnosti.

* * *

Toto stanovisko podáváme jako spoluautoři úpravy spolkového práva a úpravy postavení právnických osob, zejména neziskových, v občanském zákoníku a řadě navazujících zákonů, a též jako spoluautoři obou existujících odborných právních publikací zabývajících se spolkovým právem (1), (2).

JUDr. Jan Pavlok, Ph.D.

Mgr. Petr Pavlok

Praha, 26. 6. 2020

(1) Ronovská - Vitoul - Bílková - Pavlok a kol.: Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích, Leges, s.r.o., Praha, 2014, ISBN: 978-80-7502-020-8

(2) Hájková - Nebuželská - Pavlok: Spolky a spolkové právo, C. H. Beck, Praha, 2015, ISBN: 978-80-7400-523-7